

Okul öncesi öğretmen adayları ile diğer alanlardaki öğretmen adaylarının aile katılımına yönelik tutumlarının karşılaştırılması¹

Comparison of preservice preschool teachers' attitudes towards family involvement with other preservice teachers' attitudes toward family involvement

Fatma Yaşar Ekici²

Received Date: 15 / 09 / 2016

Accepted Date: 04 / 11 / 2016

Öz

Bu araştırmanın temel amacı okul öncesi öğretmen adayları ile diğer alanlardaki öğretmen adaylarının aile katılımına yönelik tutumlarının karşılaştırılmasıdır. Araştırmada ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırma evrenini İstanbul ilindeki üniversitelerin eğitim fakültelerinde öğrenim görmekte olan lisans öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırma örneklemini ise 2014-2015 bahar yarıyılında İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde okul öncesi öğretmenliği, rehberlik psikolojik danışmanlık ve İngilizce öğretmenliği lisans programında öğrenim görmekte olan ve tesadüfi örnekleme yöntemiyle seçilen 302 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından hazırlanmış olan Kişisel Bilgi Formu ve Yavuz Güler tarafından geliştirilmiş olan Aile Katılımına Yönelik Tutum Ölçeği kullanılmıştır. Verilerin analizinde SPSS.20 paket programı kullanılmıştır. Araştırmada elde edilen bulgular şöyledir: Okul öncesi öğretmen adaylarının ve rehber öğretmen adaylarının aile katılımına yönelik tutumları, İngilizce öğretmen adaylarının aile katılımına yönelik tutumlarından daha olumludur. Rehber öğretmen adaylarının aile katılımına yönelik tutumları, İngilizce öğretmen adaylarının aile katılımına yönelik tutumlarından daha olumludur. Okul öncesi öğretmen adaylarının ve rehber öğretmen adaylarının işbirliğini destekleyici tutumları, İngilizce öğretmen adaylarının işbirliğini destekleyici tutumlarından daha olumludur. İngilizce öğretmen adaylarının işbirliğini engelleyici tutumları, okul öncesi öğretmen adaylarının işbirliğini engelleyici tutumlarından daha olumludur.

Anahtar sözcükler: Okul Öncesi, Öğretmen Adayı, Aile Katılımı, Aile Katılımına Yönelik Tutum

Abstract

The aim of this study is to compare preservice preschool teachers' attitudes towards family involvement with other preservice teachers' attitudes toward family involvement. The study was conducted in the "İlişkisel Tarama" model. The population of the study consists of undergraduate students that are studying in education faculties of universities in İstanbul. The sample of the study consists of 302 undergraduate students that are studying in preschool teaching, guidance and counselling and English teaching departments of İstanbul Sabahattin Zaim University in 2014-2015 spring period. The sample was selected by random sampling method. The tool that are used for data collection were "Personal Information Form" that are developed by the researcher and "Scale of Attitude Toward Family Involvement" that are developed by Yavuz Güler. In the analysis of the data, SPSS 20 package program was applied. At the end of the research, it is found that preservice preschool teachers' and preservice guidance teachers' attitudes toward family involvement are more positive than preservice English teachers' attitudes toward family involvement. Preservice preschool teachers' attitudes supporting collaboration are more positive than preservice English teachers' attitudes supporting collaboration. Preservice guidance teachers' attitudes supporting collaboration are more positive than preservice English teachers' attitudes supporting collaboration. Preservice English teachers' attitudes preventing collaboration are more positive than preservice preschool teachers' attitudes preventing collaboration.

Keywords: Preschool Education, Preservice Teacher, Family Involvement, Attitudes Toward Family Involvement

¹ Bu makalenin bir kısmı, II. Uluslararası Sosyal Bilimler ve Eğitim Araştırmaları Konferansı'nda (04-06 Kasım 2016) sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

² Yrd.Doç.Dr., İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Okul Öncesi Öğretmenliği Ana Bilim Dalı, fatmayasarekici@hotmail.com

1. Giriş

Aile katılımı, anne-babanın çok yönlü bir şekilde çocuklarının eğitiminde aktif rol almasını ifade etmektedir (Fantuzzo, McWayne, Perry ve Childs, 2004). Aile katılımı ile ulaşılmak istenen nokta, eğitimde devamlılığı ve bütünlüğü sağlamaktır. Aile ile iletişim kurularak, okulda verilen eğitimin evde, evde verilen eğitimin okulda desteklenmesi gerekmektedir. Böylece çocuğun tüm gelişimine katkıda bulunularak onun sahip olduğu kapasiteyi maksimum düzeyde kullanabilmesi sağlanacaktır. Ayrıca çocuk ve aile açısından ilerleyen dönemde oluşabilecek problem durumları için önlem alınarak, eğitimin başarısı arttırılacaktır (Köksal Eğmez, 2008).

Aile katılımı çalışmalarının önemi; aileye, evde yapılabilecek ve çocuğu destekleyecek çalışmalarla ilgili bilgiler vermek, çocuğun olumlu gelişiminin süreklilik kazanmasını sağlamak, çocuğun gelişimine katkıda bulunmak, ailenin çocuk için önemini vurgulamak, sorunlar büyümeden önlem alabilmek ve bu sorunlara çözüm yöntemleri sunmak (Sucuka ve Kımmet, 2003), çevrede ve okulda diğer ailelerle iletişim sağlamak ve öğretmenlere çalışmalarında yardımda bulunmak (Metin, 2003), çocukların okulda ve ileriki yaşlarında başarılı bir birey olmalarını sağlamak (Eps-tein, 1995) şeklinde özetlenebilir.

Aile katılımında öğretmene düşen bir takım görev ve sorumluluklar vardır. Okulun eğitim politikası doğrultusunda belirlemiş olduğu aile katılım çalışmalarını ve aile eğitim etkinliklerini planlamak, aile ile bağlantıları kurmak, kendi sınıfı ile ilgili olan etkinlikleri belirleyerek okul ile işbirliği halinde aileyi eğitim programının içine katmak öğretmenin önemli sorumluluklarından- dır. Ayrıca, gerekli olduğu durumlarda, uzman desteğini okul yönetiminden talep etmek, yönetimin aile ile işbirliğini organize etmek ailelerin yönetime ve eğitim etkinliklerine katılımını teşvik etmek de öğretmenin sorumlulukları arasında yer almaktadır. Bu sorumlulukların yanında öğretmenin aile katılım çalışmaları ile ilgili görevleri şu şekilde özetlenebilir: Öğretmen aile katılımı programını çok iyi bilmelidir. Ailenin sorularını açık ve net olarak yanıtlamalıdır. Ebeveynlerle açık iletişim kurmalıdır. Ailelerin, verilen katılım programını tam ve doğru olarak uygulayıp uygulamadıklarını takip etmelidir. Çocuklar ile ilgili notları düzenli olarak tutmalıdır. Yöneticisini sürekli olarak bilgilendirmeli, gerektiğinde yöneticisinden yardım istemelidir. Ailelerin ve çocukların ihtiyaçları doğrultusunda paket programlar hazırlayıp uygulamalı ve uyguladığı programı ailelere yolladığı değerlendirme formları aracılığı ile ayda bir kez olmak üzere değerlendirmelidir (Vural, 2006, s.48; Beaty, 2000, s.263; Miller, 1996, s.350).

Okul aile birlikteliğinde öğretmen tutumlarının belirleyici bir öneme sahip olduğu söylenebilir (Dor ve Rucker-Naidu, 2012; Gu ve Yawkey, 2010; Lazar ve Slostad, 1999; Horn, 2003; McAnuff-Gumbs, 2006; Ramirez, 1999; Addi-Racah ve Ainhoren, 2009; Tichenor, 1998; Epstein, 1986; Ratcliff ve Hunt, 2009). Öğretmenlerin tutumu olumsuz olduğunda aile katılımı stratejilerini uygulama konusunda da daha başarısız olmaktadır (Yavuz Güler, 2013, s.162).

Öğretmenlerin aile katılımına yönelik olumlu tutumu, yapacağı aile katılım etkinliklerini de olumlu yönde etkileyeceği gibi olumsuz tutumu da aile katılım etkinliklerini yapmamasına neden olabilir. Aile katılımını olumsuz etkileyen öğretmen tutumları şu şekilde özetlenebilir:

- Öğretmenlerin, ailenin eğitime katılım etkinliklerinin yararlı olduğuna inanmamaları,
- Ailenin eğitime katılımı etkinliklerini planlamalarının çok zaman aldığına inanmaları,
- Öğretmenlerin, ailelere sınıf içi ve dışı uygulanan etkinliklere katılmaları için nasıl teşvik edeceklerini bilmemeleri,

Yaşar Ekici, F. (2016). Comparison of preservice preschool teachers' attitudes towards family involvement with other preservice teachers' attitudes toward family involvement. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 2 (4), 1070-1082.

- Öğretmenlerin, aileler sınıf içerisinde yer aldığı hem aile bireylerini hem de çocukları idare etmenin zor olacağı düşüncesi ile bu durumun kargaşaya yol açacağına inanmaları,
- Öğretmenlerin ailelerin kendileri ile ilgili durumları başka meslektaşlarına veya çevreye aktaracakları korkusu,
- Öğretmenlerin aile katılımı hakkındaki inançları, geçmiş deneyimlerinden ve kültürel öğelerden yoğun bir şekilde etkilenmeleri,
- Öğretmenlerin katılım programını nasıl yürüteceklerini bilmemeleri,
- Öğretmenlerin, ailelerin çeşitli özelliklerine karşı, aile katılım çalışmalarının yapılamayacağına dair, ön yargılı olmaları (Vural, 2006, s.49; Köksal Eğmez, 2008, s.35-38).

Okul öncesi dönemin önemi göz önünde bulundurulduğunda bu dönemde verilecek eğitimin çocuğun ileriki yaşantısında elde edeceği başarılarla zemin hazırladığı açıktır. Çocuk bu döneme iyi bir başlangıç yapar ve bu dönemi verimli geçirirse hayata o ölçüde güçlü, donanımlı ve hazır girecektir. Bu dönemde verimi artırmak ise aile katılımı ile mümkündür (Ünlüer Özbay, 2014). Aynı zamanda aile katılımı sayesinde çocukların içinde buldukları çevreden gelen farklılıkların en aza indirilmesi ve ev ortamının zenginleştirilmesi ve bu yolla çocuğun her alanda gelişimi desteklenebilir (Tuncer ve diğerleri, 2013). Araştırmalar göstermektedir ki erken dönemde aile okul arasında kurulan ilişki çocuğun gelecekteki okul yaşantısının başarısını etkilemektedir. Çocuğun eğitimi, okul ve aile arasında paylaşılan bir sorumluluktur. Anne babalar sahip oldukları kültür, dil ve ihtiyaçları bakımından farklılık gösterebilir de çocuğun eğitimsel başarısı için okul yaşantısının paylaşılması gerekmektedir. Ev ve okul arasındaki yakın ilişki hem aile üyeleri hem de öğretmenin çocuğun yetenekleri hakkında doğru bilgi edinmelerini, istenen hedefler doğrultusunda birlikte çalışma devamlılığını sağlamaktadır. Ayrıca ailelerin katılımı ile çocukların kendilerini güvende ve desteklenmiş hissetmeleri de sağlanmaktadır. (Beaty, 2000, s.263; Erkan, 2010, s.30).

Öğretmenlerin ebeveynler ve ailelerle etkili bir şekilde çalışabilmeleri için aile katılım süreci ile ilgili bilgi, beceri ve kendilerine güven geliştirmeye ihtiyaçları vardır. Aile katılım stratejilerinin temeli hizmet öncesi eğitime dayanmaktadır (Tichenor, 1997). Williams (1984), öğretmen eğitimi de dahil beş alanda ebeveynler ve eğitimcilerin görüşlerini incelediği bir çalışmada, ebeveynlerin de öğretmenlerin de büyük çoğunluğunun öğretmenlerin eğitilmesi gerektiği ve bu eğitimin lisans düzeyinde olması gerektiğini bulmuştur. Öğretmen adaylarının eğitim gördükleri lisans programlarında yer alan dersler içerisinde aile katılımına ilişkin konular olduğu gibi seçmeli ders olarak da aile katılımı ile ilgili eğitimler verilmektedir. Öğretmen eğitimi programlarının öğretmen adaylarının aile katılımına ilişkin tutum ve inançları üzerinde etkili olduğunu ortaya koyan çalışmalar bulunmaktadır (Katz ve Bauch, 1999; Longley, 1998; Barnett, 1997; Blasi, 2002; Deslandes, Fournier ve Morin, 2008; Morris ve Taylor, 1998).

Yukarıda değinilen tüm konular dikkate alındığında görülmektedir ki aile katılımı okul öncesi eğitimde ve diğer eğitim kademelerinde önemli bir rol oynamaktadır. Aile katılımı konusunda, öğretmen adaylarının donanımlı olması ve aile katılımına yönelik olumlu tutuma sahip olmaları eğitim görmekte oldukları lisans programında bu konuyla ilgili aldıkları eğitimle de yakından ilgilidir. Bu çerçevede, bu çalışmada okul öncesi öğretmen adayları ile diğer alanlardaki öğretmen adaylarının aile katılımına yönelik tutumları karşılaştırılmıştır.

2.Yöntem

2.1. Araştırmanın modeli

Bu araştırmada okul öncesi öğretmen adayları ile diğer alanlardaki öğretmen adaylarının aile katılımına yönelik tutumları karşılaştırıldığı için ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Tarama modelleri, geçmişte ya da halen var olan bir durumu, var olduğu şekilde betimlemeyi amaçlayan bir araştırma yaklaşımıdır. Tarama modelinin bir türü olan ilişkisel tarama modelinde ise; iki ya da daha çok sayıda değişken arasında birlikte değişim varlığı ve/veya derecesi belirlenmeye çalışılır (Karasar, 1999, s.81).

2.2. Araştırmanın evren ve örnekleme

Araştırma evrenini İstanbul ilindeki üniversitelerin eğitim fakültelerinde öğrenim görmekte olan lisans öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırma örneklemini ise 2014-2015 bahar yarıyılında İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde okul öncesi öğretmenliği, rehberlik psikolojik danışmanlık ve İngilizce öğretmenliği lisans programında öğrenim görmekte olan ve tesadüfi örnekleme metoduyla seçilen 302 öğrenci oluşturmaktadır. Örneklemin özelliklerine ilişkin bilgiler aşağıda tablo halinde sunulmuştur.

Tablo 1. Örneklemin cinsiyet, yaş, sınıf ve öğrenim gördüğü lisans programına ilişkin frekans yüzde dağılımları

Demografik özellik	Grup	f	%
Cinsiyet	Kadın	266	88,1
	Erkek	36	11,9
	Toplam	302	100,0
Yaş	18-20 yaş arası	122	41,2
	21-23 yaş arası	139	47,0
	24-26 yaş arası	19	6,4
	27-29 yaş arası	9	3,0
	30-32 yaş arası	5	1,7
	33-35 yaş arası	2	,7
	Toplam	296	100,0
Sınıf	Grup	f	%
	1.sınıf	78	25,8
	2.sınıf	67	22,2
	3.sınıf	98	32,5
	4.sınıf	59	19,5
Toplam	302	100,0	
Öğrenim gördüğü lisans programı	Grup	f	%
	Okul öncesi öğretmenliği	140	46,4
	Rehberlik psikolojik danışmanlık	107	35,4
	İngilizce öğretmenliği	55	18,2
Toplam	302	100,0	

Tablo 1'de görüldüğü gibi; örneklem grubunun %88,1'i (266 kişi) kadın, %11,9'u (36 kişi) erkektir. Örneklem grubunun %41,2'si (122 kişi) 18-20 yaş arasında, %47'si (139 kişi) 21-23 yaş arasında, %6,4'ü (19 kişi) 24-26 yaş arasında, %3'ü (9 kişi) 27-29 yaş arasında, %1,7'si (5 kişi) 30-32 yaş arasında, %0,7'si (2 kişi) 33-35 yaş arasındadır. Örneklem grubunun %25,8'i (78 kişi) 1.sınıfta, %22,2'si (67 kişi) 2.sınıfta, %32,5'i (98 kişi) 3.sınıfta, %19,5'i (59 kişi) ise 4.sınıfta öğrenim görmektedir. Örneklem grubunun %46,4'ü (140 kişi) okul öncesi öğretmenliği lisans

Yaşar Ekici, F. (2016). Comparison of preservice preschool teachers' attitudes towards family involvement with other preservice teachers' attitudes toward family involvement. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 2 (4), 1070-1082.

programında, %35,4'ü (107 kişi) rehberlik psikolojik danışmanlık lisans programında, %18,2'si (55 kişi) İngilizce öğretmenliği lisans programında öğrenim görmektedir.

2.3. Veri toplama araçları

Araştırmada kullanılan veri toplama araçları; Kişisel Bilgi Formu ve Aile Katılımına Yönelik Tutum Ölçeği'dir.

Kişisel Bilgi Formu: Araştırmada örneklem grubunun özelliklerine ilişkin bilgileri elde etmek amacıyla araştırmacı tarafından yapılandırılmış bir form geliştirilmiştir ve katılımcılara uygulanmıştır.

Aile Katılımına Yönelik Tutum Ölçeği: Ölçek, öğretmen adaylarının ailelerle çalışmaya yönelik tutumlarını belirlemek üzere Yavuz Güler tarafından geliştirilmiştir. İşbirliğini destekleyici tutumlar (15 madde) ve İşbirliğini engelleyici tutumlar (10 madde), olmak üzere iki alt ölçekten oluşan 5'li likert tipi toplam 25 maddelik bir ölçektir. Ölçeğin; 1,2,5,6,9,12,13,15,16, 18,20,22,23,24 ve 25. maddeleri işbirliğini destekleyici tutumlar; 3,4,7,8,10,11,14,17,19 ve 21. maddeleri işbirliğini engelleyici tutumlar alt ölçeğinin maddeleridir. Ölçeğin alt ölçek puanları ayrı değerlendirilebileceği gibi ölçekten toplam puan da elde edilebilir. Ölçekten alınacak en düşük puan 25, en yüksek puan 125'dir. Ölçekten düşük puan alınması aile katılımına yönelik tutumunun olumsuz olduğunu göstermektedir. Ölçeğin geçerlik ve güvenilirlik çalışması, yine Yavuz Güler tarafından yapılmıştır. Ölçeğin Cronbach alpha iç tutarlık katsayıları; işbirliğini destekleyici tutumlar alt ölçeği için .91, işbirliğini engelleyici tutumlar için .89, toplam puan üzerinden iç tutarlık katsayısı ise .92 olarak bulunmuştur. Bu bulgulardan yola çıkarak ölçeğin, öğretmen adaylarının aile katılımına yönelik tutumlarını belirlemede geçerli ve güvenilir bir ölçek olduğu sonucuna varılmıştır (Yavuz Güler, 2014, s.223).

2.4. Verilerin toplanması

Araştırmaya ilişkin veriler 2014-2015 bahar yarıyılında ders saatleri içinde derse giren öğretim elemanlarının yardımı ile toplanmıştır. Kararlaştırılan saatlerde "Kişisel Bilgi Formu" ve "Aile Katılımına Yönelik Tutum Ölçeği" birlikte uygulanmıştır. Veri toplama araçları, uygulamanın yapıldığı gün sınıfta bulunan öğrenciler tarafından cevaplanmış, uygulama için öğrencilere gerekli süre tanınmıştır.

2.5. Verilerin çözümlenmesi

Araştırma için toplanan veriler SPSS 20 programı kullanılarak analiz edilmiştir. Verilerin analizinde; Frekans-% dağılımları, Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) ve Scheffe Testi kullanılmıştır.

3. Bulgular

Araştırmadan elde edilen bulgular aşağıda tablo ve yorumlar halinde sunulmuştur.

Tablo 2. Aile Katılımına Yönelik Tutum Ölçeği genelinde alınan puanların öğrenim görülen öğretmenlik alanına göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) sonuçları

f, \bar{X} ve ss Değerleri		ANOVA Sonuçları									
Puan	Grup	N	\bar{X}	ss	Var.K.	KT	Sd	KO	F	P	
Aile Katılımına Yönelik Tutum Ölçeği	Okul öncesi öğretmenliği	140	100,49	17,442	G.Arası	3139,717	2	1569,858	5,972	,003*	
	Rehberlik psikolojik danışmanlık	107	98,55	14,099	G.İçi	78598,671	299	262,872			
Genelinden Alınan Puan	İngilizce öğretmenliği	55	91,58	16,800	Toplam	81738,387	301				
	Toplam	302	98,17	16,479							

Yaşar Ekici, F. (2016). Okul öncesi öğretmen adayları ile diğer alanlardaki öğretmen adaylarının aile katılımına yönelik tutumlarının karşılaştırılması. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 2 (4), 1070-1082.

Tablo 2’de görüldüğü üzere katılımcıların Aile Katılımına Yönelik Tutum Ölçeği genelinden aldıkları puanlarının öğrenim görülen öğretmenlik alanına göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda grupların aritmetik ortalamaları arasındaki farklılık anlamlı bulunmuştur ($F=5,972$; $p<.05$). Bu sonucun ardından tamamlayıcı analizlere geçilmiştir. Hangi karşılaştırma analizinin kullanılacağına karar verilirken öncelikle varyansların homojenliği denetlenmiş, varyansların homojen olduğu bulunmuştur ($p>.05$). Bu nedenle Scheffe analizi uygulanmış ve sonuçlar aşağıda sunulmuştur.

Tablo 3.Aile Katılımına Yönelik Tutum Ölçeği genelinde alınan puanların öğrenim görülen öğretmenlik alanına göre hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan Scheffe Testi sonuçları

Öğrenim gördüğü öğretmenlik alanı	Öğrenim gördüğü öğretmenlik alanı	x-x	Sh	p
Okul öncesi öğretmenliği	Rehberlik psikolojik danışmanlık	1,913	2,082	,656
	İngilizce öğretmenliği	8,882	2,580	,003*
Rehberlik psikolojik danışmanlık	Okul öncesi öğretmenliği	-1,913	2,082	,656
	İngilizce öğretmenliği	6,970	2,690	,036*
İngilizce öğretmenliği	Okul öncesi öğretmenliği	-8,882	2,580	,003*
	Rehberlik psikolojik danışmanlık	-6,970	2,690	,036*

Tablo 3’te görüldüğü üzere, katılımcıların Aile Katılımına Yönelik Tutum Ölçeği genelinden aldıkları puanların öğrenim görülen öğretmenlik alanına göre hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek amacıyla yapılan Scheffe analizi sonucunda söz konusu farklılığın okul öncesi öğretmen adayları ile İngilizce öğretmen adayları arasında okul öncesi öğretmen adayları lehine $p<.05$ düzeyinde; rehber öğretmen adayları ile İngilizce öğretmen adayları arasında rehber öğretmen adayları lehine $p<.05$ düzeyinde gerçekleştiği saptanmıştır. Diğer grupların aritmetik ortalamaları arasındaki farklılıklar anlamlı bulunmamıştır ($p>.05$).

Tablo 4.İşbirliğini destekleyici tutum alt boyutu puanlarının öğrenim görülen öğretmenlik alanına göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) sonuçları

f . X̄ ve ss Değerleri		ANOVA Sonuçları								
Puan	Grup	N	X̄	ss	Var.K.	KT	Sd	KO	F	P
İşbirliğini destekleyici	Okul öncesi öğretmenliği	140	63,61	8,616	G. Arası	1258,195	2	629,098	8,892	,000*
	Rehberlik psikolojik danışmanlık	107	61,93	8,271						
tutum alt boyutu	İngilizce öğretmenliği	55	57,96	8,144	Toplam	22410,917	301			
	Toplam	302	61,98	8,629						

Tablo 4’te görüldüğü üzere katılımcıların İşbirliğini Destekleyici Tutum Alt Boyutu’ndan aldıkları puanların öğrenim görülen öğretmenlik alanına göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda grupların aritmetik ortalamaları arasındaki farklılık anlamlı bulunmuştur ($F=8,892$; $p<.05$). Bu sonucun ardından tamamlayıcı analizlere geçilmiştir. Hangi karşılaştırma analizinin kullanılacağına karar verilirken öncelikle varyansların homojenliği denetlenmiş, varyansların homojen olduğu bulunmuştur ($p>.05$). Bu nedenle Scheffe analizi uygulanmış ve sonuçlar aşağıda sunulmuştur.

Yaşar Ekici, F. (2016). Comparison of preservice preschool teachers' attitudes towards family involvement with other preservice teachers' attitudes toward family involvement. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 2 (4), 1070-1082.

Tablo 5. İşbirliğini destekleyici tutum alt boyutu puanlarının öğrenim görülen öğretmenlik alanına göre hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan Scheffe Testi sonuçları

Öğrenim gördüğü öğretmenlik alanı	Öğrenim gördüğü öğretmenlik alanı	x-x	Sh	p
Okul öncesi öğretmenliği	Rehberlik psikolojik danışmanlık	1,682	1,080	,299
	İngilizce öğretmenliği	5,644	1,339	,000*
Rehberlik psikolojik danışmanlık	Okul öncesi öğretmenliği	-1,682	1,080	,299
	İngilizce öğretmenliği	3,962	1,396	,019*
İngilizce öğretmenliği	Okul öncesi öğretmenliği	-5,644	1,339	,000*
	Rehberlik psikolojik danışmanlık	-3,962	1,396	,019*

Tablo 5'te görüldüğü üzere, katılımcıların İşbirliğini Destekleyici Tutum Alt Boyutu'ndan aldıkları puanların öğrenim görülen öğretmenlik alanına göre hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek amacıyla yapılan Scheffe analizi sonucunda söz konusu farklılığın okul öncesi öğretmen adayları ile İngilizce öğretmen adayları arasında okul öncesi öğretmen adayları lehine $p < .05$ düzeyinde; rehber öğretmen adayları ile İngilizce öğretmen adayları arasında rehber öğretmen adayları lehine $p < .05$ düzeyinde gerçekleştiği saptanmıştır. Diğer grupların aritmetik ortalamaları arasındaki farklılıklar anlamlı bulunmamıştır ($p > .05$).

Tablo 6. İşbirliğini Engelleyici Tutum Alt Boyutu Puanlarının Öğrenim Görülen Öğretmenlik Alanına Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

Puan	f. \bar{X} ve ss Değerleri	Grup	ANOVA Sonuçları								
			N	\bar{X}	ss	Var.K.	KT	Sd	KO	F	P
İşbirliğini destekleyici tutum alt boyutu	Okul öncesi öğretmenliği	Rehberlik psikolojik danışmanlık	140	22,47	7,444	G.Arası	373,605	2	186,803	3,399	,035*
		İngilizce öğretmenliği	55	25,55	7,208	G.İçi	16434,597	299	54,965		
		Toplam	302	23,37	7,473	Toplam	16,808,202	301			

Tablo 6'da görüldüğü üzere katılımcıların İşbirliğini Engelleyici Tutum Alt Boyutu'ndan aldıkları puanların öğrenim görülen öğretmenlik alanına göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda grupların aritmetik ortalamaları arasındaki farklılık anlamlı bulunmuştur ($F=3,399$; $p < .05$). Bu sonucun ardından tamamlayıcı analizlere geçilmiştir. Hangi karşılaştırma analizinin kullanılacağına karar verilirken öncelikle varyansların homojenliği denetlenmiş, varyansların homojen olduğu bulunmuştur ($p > .05$). Bu nedenle Scheffe analizi uygulanmış ve sonuçlar aşağıda sunulmuştur.

Tablo 7'de görüldüğü üzere, katılımcıların İşbirliğini Engelleyici Tutum Alt Boyutu'ndan aldıkları puanların öğrenim görülen öğretmenlik alanına göre hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek amacıyla yapılan Scheffe analizi sonucunda söz konusu farklılığın okul öncesi öğretmen adayları ile İngilizce öğretmen adayları arasında okul öncesi öğretmen adayları lehine $p < .05$ düzeyinde gerçekleştiği saptanmıştır. Diğer grupların aritmetik ortalamaları arasındaki farklılıklar anlamlı bulunmamıştır ($p > .05$).

Yaşar Ekici, F. (2016). Okul öncesi öğretmen adayları ile diğer alanlardaki öğretmen adaylarının aile katılımına yönelik tutumlarının karşılaştırılması. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 2 (4), 1070-1082.

Tablo 7. İşbirliğini engelleyici tutum alt boyutu puanlarının öğrenim görülen öğretmenlik alanına göre hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan Scheffe Testi sonuçları

Öğrenim gördüğü öğretmenlik alanı	Öğrenim gördüğü öğretmenlik alanı x	x-	Sh	p
Okul öncesi öğretmenliği	Rehberlik psikolojik danışmanlık	-,949	,952	,609
	İngilizce öğretmenliği	-3,074	1,180	,035*
Rehberlik psikolojik danışmanlık	Okul öncesi öğretmenliği	,949	,952	,609
	İngilizce öğretmenliği	-2,125	1,230	,227
İngilizce öğretmenliği	Okul öncesi öğretmenliği	3,074	1,180	,035*
	Rehberlik psikolojik danışmanlık	2,125	1,230	,227

4. Sonuç ve tartışma

Araştırmadan elde edilen bulgular çerçevesinde elde edilen sonuçlar şöyledir:

- Okul öncesi öğretmen adaylarının ve rehber öğretmen adaylarının aile katılımına yönelik tutumları, İngilizce öğretmen adaylarının aile katılımına yönelik tutumlarından daha olumludur.
- Rehber öğretmen adaylarının aile katılımına yönelik tutumları, İngilizce öğretmen adaylarının aile katılımına yönelik tutumlarından daha olumludur.
- Okul öncesi öğretmen adaylarının ve rehber öğretmen adaylarının işbirliğini destekleyici tutumları, İngilizce öğretmen adaylarının işbirliğini destekleyici tutumlarından daha olumludur.
- İngilizce öğretmen adaylarının işbirliğini engelleyici tutumları, okul öncesi öğretmen adaylarının işbirliğini engelleyici tutumlarından daha olumludur.

Okul öncesi öğretmen adayları ve rehber öğretmen adaylarının aile katılımına yönelik tutumlarının daha olumlu olması, öğrenim gördükleri bölümün doğası gereği ailelerle daha fazla birlikte çalışma durumlarının söz konusu olmasıyla açıklanabilir. Elde edilen bu sonuç, bu bölümlerde öğrenim gören öğretmen adaylarının aile katılımının önemiyle ilgili duyarlılıklarının yüksek olması ile de açıklanabilir.

Konuyla ilgili yapılmış olan araştırmalar incelendiğinde bu araştırmanın bulgularını destekler nitelikte çalışmalara rastlandığı gibi bu araştırmanın bulgularından farklı olan sonuçlara ulaşıldığı çalışmalara da rastlanmıştır. Bu çalışmanın olumlu tutumlarda sağlanan artış ile ilgili bulguları literatürde öğretmenlik bölümlerinde Okul aile işbirliği, ailelerle çalışma, okul toplum aile ortaklığı gibi program ve kursların öğretmen adaylarının aileler, ailelerle çalışma ve ailelerle işbirliğine yönelik tutumlarında olumlu farklılıklara yol açtığına dair çalışmalarla tutarlılık göstermektedir (Morris, Taylor ve Knight, 1996; Kidd ve diğerleri, 2005; Morris ve Taylor, 1998; Katz ve Bauch, 1999; Longley, 1998; Barnett, 1997; Blasi, 2002; Deslandes, Fournier ve Morin, 2008; Sakallı-Gümüş, 2008).

Erken çocukluk eğitimi alan 271 lisans öğrencisiyle yapılan bir çalışmada öğretmen adaylarının ebeveyn katılımının bütün çeşitlerinde olumlu tutum sergiledikleri fakat ailelerle ortaklığı

Yaşar Ekici, F. (2016). Comparison of preservice preschool teachers' attitudes towards family involvement with other preservice teachers' attitudes toward family involvement. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 2 (4), 1070-1082.

yönetme konusunda asgari düzeyde hazırlandıklarını hissettikleri, bu öğrencilerin % 60' ına yakınının bu başlıkta birden fazla ders oturumu almadığını belirttiği ve % 76' sının lisans düzeyinde aile katılımına ilişkin zorunlu bir kursun olmasını önerdiği belirlenmiştir (McBride, 1991).

Öğretmen adaylarının ebeveynler ve okullar hakkında kendi değerlerini, inanı ve düşüncelerini incelemeleri son derece önemlidir (Tichenor, 1998). Bir çok çalışma aile katılımı üzerinde öğretmen ve öğretmen adaylarının tutum ve inanılarının etkili olduğunu ortaya koymaktadır (Baum ve McMurray-Schwarz, 2004; Pedro, Miller ve Bray, 2012; Abdullah ve diğerleri, 2011; Jones, Aeby, Benso, 1997; McBride, 1991; Moseman, 2003; Graue ve Brown, 2003; Starling, 1991; Arsenault, 1991; Stallworth ve Williams, 1982; Epstein ve Becker, 1982). Eğer öğretmen adayları bu konuda hazırlandıklarına inanır, aile katılımının önemine ve yararına inanırlar ve ebeveynlerle etkili olarak çalışma stratejileriyle donatılırlarsa öğretmen olduklarında aile katılımını daha aktif olarak sağlayacaklardır (Tichenor, 1998; Knopf ve Swick, 2008; Pedro, Miller ve Bray, 2012).

Kaynakça

- Abdullah, A. K., Seede, R., Alzaidiyeen, N. J. , Al-Shabatat, A., Alzeydeen, H. K., Al-Awabdeh (2011). An investigation of teachers' attitudes towards parental involvement", *Educational Research*, 2 (8), 1402-1408.
- Addi-Raccah, A., & Ainhoren, R. (2009). School governance and teachers' attitudes to parents' involvement in schools, *Teaching & Teacher Education*, 25, 805-813.
- Arsenault, J. E. (1991). *A comparative study of teachers' attitudes toward parent involvement in the schools*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, The University of Massachusetts.
- Barnett, M.F. (1997). *The effects of instruction on undergraduate preservice teachers' attitudes, knowledge, and use of parent involvement strategies*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. State University of New York, New York.
- Baum, A.C., McMurray-Schwarz, P. (2004). Preservice Teachers' beliefs about family involvement: Implications for teacher education, *Early Childhood Education Journal*, 32 (1), 57-61.
- Beaty, J.J. (2000). *Skills for Preschool to Teachers*. New Jersey Columbus :Merrill and Imprint of Prentice Hall Upper Saddle River.
- Blasi, M. W. (2002). An asset model: Preparing preservice teachers to work with children and families of promise, *Journal of Research in Childhood Education*; Fall 2002; 17, 1; Research Library, 106-122.
- Deslandes, R. Fournier, H. Morin, L. (2008). Evaluation of a school, family, and community partnerships program for preservice teachers in quebec, Canada, *Journal of Educational Thought*, 42, 27-51.
- Dor, A., Rucker-Naidu, T.B., (2012). Teacher attitudes toward parents' involvement in school: Comparing teachers in the USA and Israel. *Issues In Educational Research*, 22 (3), 246-262.
- Epstein, J. L., Becker, H. J. (1982). Teacher practices of parent involvement: Problems and possibilities, *Elementary School Journal*, 83, 103-113.
- Epstein, J. L. (1986). Parents' reactions to teacher practices of parent involvement. *The Elementary School Journal*, 86 (3), 277-294.
- Epstein, J. L. (1995). School, family, community partnerships: Caring for the children we share. *Phi Delta Kappan*, 76 (9), 701-712.
- Erkan, S. (2010). *Aile Ve Aile Eğitimi İle İlgili Temel Kavramlar*.(Ed: Z.F. Temel) *Aile Eğitimi Ve Erken Çocukluk Eğitiminde Aile Katılımı Çalışmaları*. Ankara: AnıYayıncılık

Yaşar Ekici, F. (2016). Okul öncesi öğretmen adayları ile diğer alanlardaki öğretmen adaylarının aile katılımına yönelik tutumlarının karşılaştırılması. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 2 (4), 1070-1082.

- Fantuzzo, J., McWayne, C., Perry, M., Childs, S. (2004). Multiple dimensions of family involvement and their relations to behavioral and learning competencies for urban, Low-Income Children. *School Psychology Review*, 33, 467-480.
- Graue, E., Brown, C. P. (2003). Preservice teachers' notions of families and schooling, *Teaching and Teacher Education*, 19, 719-735.
- Gu, W., Yawkey, T. D. (2010). Working with Parents and Family: Factors that Influence Chinese Teachers' Attitudes toward Parent Involvement, *Journal of Instructional Psychology*, 37 (2), 146-152.
- Horn, D. (2003). Preparing early childhood educators to work in diverse urban settings, *Teachers College Record*, 105 (2), 226-244.
- Jones I., White C, Aeby V., Benso, B. (1997). Attitudes of early childhood teachers toward family and community involvement, *Early Education and Development*, 8 (2), 153-163.
- Karasar, N. (1999). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Katz, L., Bauch, J. P. (1999). The Peabody family involvement initiative: Preparing preservice teachers for family/school collaboration, *School Community Journal*, 9 (1), 49-6.
- Kidd, J. K., Sanchez, S. Y., Thorp, E. K. (2005). Cracking the challenge of changing dispositions: Changing hearts and minds through stories, narratives, and direct cultural interactions. *Journal of Early Childhood Teacher Education*, 26, 347-359.
- Knopf, H., T., Swick, K., J. (2008). Using our understanding of families to strengthen family involvement, *Early Childhood Education Journal*, 35, 419-427.
- Köksal Eğmez, F.C. (2008). *Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Ailenin Eğitime Katılımı (Kocaeli 'nde Beş Anaokulunda Yapılan Araştırma)*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.
- Lazar, A., Slostad, F. (1999). How to overcome obstacles to parent-teacher partnership, *The Clearing House*. 72 (4). 206-210.
- Longley, M. J. (1998). *Promoting partnership with families: A descriptive study of the development, implementation, and evaluation of a teacher education curriculum*, Doktora Tezi, Portland State University.
- McAnuff-Gumbs, M. (2006). *Understanding teachers' attitudes toward barriers to family-school partnerships*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ohio University.
- McBride, B. (1991). Preservice teachers' attitudes toward parental involvement, *Teacher Education Quarterly*, 18 (1), 57-67.
- Metin, N. (2003). Aile Danışmanlığı ve Rehberliği, *Hacettepe Üniversitesi Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Bölümü Ders Notları*, Ankara.
- Miller, R. (1996). *The Developmentally Appropriate Inclusive Classroom in Early Education*. Newyork: Delmar Publishers.
- Morris, Taylor, Knight, Wasson (1996). Preparing teachers to reach out to families and communities, *Action In Teacher Education*, 18, 10-22.
- Morris, V. G., Taylor, S. I. (1998). Alleviating barriers to family involvement in education: The role of teacher education, *Teaching and Teacher Education*, 14 (2), 219-231.
- Moseman, C. C. (2003). Primary teachers' beliefs about family competence to influence classroom practices, *Early Education and Development*, 14 (2), 125-153.

Yaşar Ekici, F. (2016). Comparison of preservice preschool teachers' attitudes towards family involvement with other preservice teachers' attitudes toward family involvement. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 2 (4), 1070-1082.

- Ramirez, A. Y. (1999). Survey on teachers and parents within rural secondary schools, *School Community Journal*, 9 (2), 21-39.
- Pedro, J. Y., Miller, R., Bray, P. (2012). Teacher Knowledge and Dispositions towards Parents and Families: Rethinking Influences and Education of Early Childhood Pre-Service Teachers, *Forum on Public Policy Online*, (1).
- Ratcliff, N., & Hunt, G. (2009). "Building Teacher-Family Partnerships: The Role of Teacher Preparation Programs." *Education*, 123 (3), 495-505.
- Sakallı Gümüş, S. (2008). *Preparing teachers for partnering with families: Examining the impact of a specifically designed curriculum on professionals*. Doctoral Dissertation, Indiana University.
- Stallworth, J. T., Williams, D.L.(1982). *A survey of parents regarding parent involvement in schools*. Austin, TX: Southwest Educational Development Laboratory.
- Starling, J.L.D. (1991). *A study of elementary and middle school teachers' attitudes toward parent involvement in the milford school district*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, The University of Delaware.
- Sucuka, N., Kimmet, E. (2003). *Aile destek programlarının okul-aile işbirliğindeki önemi, erken çocuklukta, gelişim ve eğitimde yeni yaklaşımlar*. İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
- Tichenor, M.S. (1997) Teacher education and parent involvement: Reflections from pre-service teachers, *Journal of Instructional Psychology*, 24 (4), 233-339.
- Tuncer, N., Sak, R., Şahin Sak, İ. (2013). *Aile Eğitimi*. Ankara: Vize Yayıncılık.
- Ünlüer Özbay, E. (2014). *Okul Öncesi Eğitimde Ailenin Yeri ve Önemi, Anne Baba Eğitimi* (Ed.: T. Güler Yıldız), 3.baskı, Ankara: Pegem Akademi.
- Vural, D.E. (2006). *Okul Öncesi Eğitim Programındaki Duyuşsal Ve Sosyal Becerilere Yönelik Hedeflere Uygun Olarak Hazırlanan Aile Katımlı Sosyal Beceri Eğitimi Programının Çocuklarda Sosyal Becerilerin Gelişimine Etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Williams, D. L., Jr. (1984). *Parent involvement in education what a survey reveals*. Austin. TX: The Southwest Educational Development Laboratory.
- Yavuz Güler, Ç. (2013). *Öğretmen Adaylarını Ailelerle Çalışmaya Hazırlama: Bir Müfredat Programı Önerisi*, Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Yavuz Güler, Ç. (2014). Öğretmen Adayları İçin Aile Katılımına Yönelik Tutum Ölçeğinin Geliştirilmesi: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması, *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* Cilt 3, Sayı 2, s. 213 – 232.

Extended abstract in English

Family involvement means parents to take an active role in their children's education. The main purpose of family involvement is to provide continuity and integrity of education. Family involvement activities are activities that give families an opportunity to make brain-storming together with their children and provide them to be a guide in discovering and developing their children's interest and abilities and give families an opportunity to assist in developing their children's personality in critical periods. Thanks to this, families have substantial contribution for their children to become happy and successful, the consistency between school and family atmosphere, to have an opportunity for new abilities, more conscious communication, to be aware of the activities in the school, to participate in the educational programs actively and to increase the quality and continuity of education. In the early childhood years, the home-school relationship refers to the formal and informal connections between families and their young children's educational settings. Both participation in preschool based activities and regular communication between families and teachers are related to young children's outcomes. Family involvement practices can include attending parent-teacher conferences, participating in extended class visits, and helping with class activities. Such participation is associated with child language, self-help, social, motor, adaptive, and basic school skill. The frequency of family-teacher contact and involvement at the early childhood education is also associated with preschool performance. Parents who maintain direct and regular contact with the early educational setting and experience fewer barriers to involvement have children who demonstrate positive engagement with peers, adults, and learning. In addition, teachers' perceptions of positive parental attitudes and belief about preschool are associated with fewer behavior problems and higher language and math skills among children. As a result, it can be seen that, one of the most important factor in family involvement is teachers. Most of the studies emphasize the influential significance of teacher attitudes in school-family alignment. When teachers' attitudes toward family involvement is more positive, teachers make more family involvement activity and students have higher performance in school. In education faculties, lessons related with family involvement are taking place in education programs. So, preservice teachers are having knowledge and practice on family involvement activities when they study in university. In this way, they have an awareness of the importance of family involvement in education.

The aim of this study is to compare preservice preschool teachers' attitudes towards family involvement with other preservice teachers' attitudes toward family involvement. The study was conducted in the "İlişkisel Tarama" model. The population of the study consists of undergraduate students that are studying in education faculties of universities in İstanbul. The sample of the study consists of 302 undergraduate students that are studying at the 1st, 2nd, 3rd and 4th grades of preschool teaching, guidance and counselling and English teaching departments of İstanbul Sabahattin Zaim University in 2014-2015 spring period. The sample was selected by random sampling method.

The tool that are used for data collection were "Personal Information Form" that are developed by the researcher and "Scale of Attitude Toward Family Involvement" that are developed by Yavuz Güler. The scale consists of two factors named "Attitudes supporting collaboration-15 items" and "Attitudes preventing collaboration-10 items" and a total of 25 items. The internal consistency coefficient (Cronbach Alpha) of "The Scale of Attitude toward Family Involvement" was .92. As a conclusion, the scale has enough psychometric features and is a valid and reliable scale

Yaşar Ekici, F. (2016). Comparison of preservice preschool teachers' attitudes towards family involvement with other preservice teachers' attitudes toward family involvement. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 2 (4), 1070-1082.

that can be used to examine attitudes of preservice teachers towards family involvement. In the analysis of the data, SPSS 20 package program was applied. At the end of the research, it is found that preservice preschool teachers' and preservice guidance teachers' attitudes toward family involvement are more positive than preservice English teachers' attitudes toward family involvement. Preservice preschool teachers' attitudes supporting collaboration are more positive than preservice English teachers' attitudes supporting collaboration. Preservice guidance teachers' attitudes supporting collaboration are more positive than preservice English teachers' attitudes supporting collaboration. Preservice English teachers' attitudes preventing collaboration are more positive than preservice preschool teachers' attitudes preventing collaboration.